

ผลของการเสนอความน่ากลัว การให้คำแนะนำอย่างละเอียดโดยใช้ชีวิตทัศน์และ
การให้เอกสารแนะนำต่อความเชื่อด้านสุขภาพ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติและ
ความรู้เกี่ยวกับการตรวจเต้านมด้วยตนเองของนิสิตหญิงระดับปริญญาตรี



นางสาว โสพิน อมรจิตรานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-027-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017210

i 103137&3

THE EFFECTS OF FEAR APPEALS, ELABORATED RECOMMENDATIONS USING VIDEO TAPE
AND BRIEF BROCHURE RECOMMENDATIONS UPON HEALTH BELIEF, INTENTION
TO PERFORM AND KNOWLEDGE ABOUT BREAST SELF-EXAMINATION
OF FEMALE UNDERGRADUATE STUDENTS

MISS SOPIN AMORNJITRANON

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Arts
Department of Psychology
Graduate School, Chulalongkorn University
1991

ISBN 097-579-027-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการเสนอความน่ากลัว การให้คำแนะนำอย่างละเอียดโดยใช้วีดิทัศน์ และการให้เอกสารแนะนำต่อความเชื่อด้านสุขภาพ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติ และความรู้เกี่ยวกับการตรวจเต้านมด้วยตนเองของนิสิตหญิงระดับปริญญาตรี


โดย นางสาว โสพิน อมรจิตรานนท์

ภาควิชา จิตวิทยา

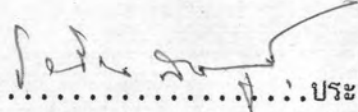
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. อีระพร อูวรรณโณ

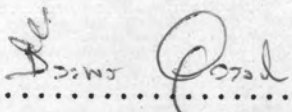


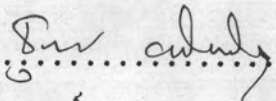
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

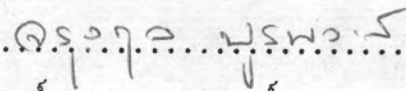

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์


.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. โยธิน ต้นสนยุทธ)


.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. อีระพร อูวรรณโณ)


.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ยงกิตติกุล)


.....กรรมการ
(อาจารย์ จรุงกุล บุรพวงค์)



โสฬสิน อมรจิตรานนท์ : ผลของการเสนอความน่ากลัว การให้คำแนะนำอย่างละเอียดโดยใช้
วีดิทัศน์ และการให้เอกสารแนะนำ ต่อความเชื่อด้านสุขภาพ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติและความรู้
เกี่ยวกับการตรวจเต้านมด้วยตนเองของนิสิตหญิงระดับปริญญาตรี (THE EFFECTS OF FEAR
APPEALS, ELABORATED RECOMMENDATIONS USING VIDEO TAPE AND BRIEF BROCHURE
RECOMMENDATIONS UPON HEALTH BELIEF, INTENTION TO PERFORM AND KNOWLEDGE
ABOUT BREAST SELF-EXAMINATION OF FEMALE UNDERGRADUATE STUDENTS)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ธีระพร อุวรรณโณ, 115 หน้า. ISBN 974-579-027-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อด้านสุขภาพ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติ
และความรู้เกี่ยวกับการตรวจเต้านมด้วยตนเองของนิสิตหญิงระดับปริญญาตรีระหว่างเงื่อนไขการทดลองที่ 1
การเสนอความน่ากลัวร่วมกับการให้คำแนะนำอย่างละเอียดโดยใช้วีดิทัศน์ และการให้เอกสารแนะนำกับ
เงื่อนไขการทดลองที่ 2 การให้คำแนะนำอย่างละเอียดโดยใช้วีดิทัศน์ร่วมกับการให้เอกสารแนะนำ เงื่อนไข
การทดลองที่ 3 การให้เอกสารแนะนำและเงื่อนไขควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดความรู้
ความเชื่อ เรื่องการตรวจเต้านมด้วยตนเองและโรคมะเร็งเต้านม ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเชื่อด้านสุขภาพ ภายหลังการทดลองทันทีที่มีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ
($r = .30, P < .01$) กับการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์ แต่ความเชื่อด้าน
สุขภาพมีสหสัมพันธ์เชิงเส้นตรงทางบวกกับการตรวจเต้านมด้วยตนเองอย่างไม่มีนัยสำคัญ เมื่อวัดตัวแปรทั้งสอง
ภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์
2. เงื่อนไขการทดลองที่ 1 มีการรับรู้ถึงความเป็นไปได้ของการเกิดโรคมะเร็งเต้านม การรับรู้
ถึงอุปสรรคของการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ภายหลังการทดลองทันที และภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์
ไม่แตกต่างจากเงื่อนไขการทดลองที่ 2, 3 และเงื่อนไขควบคุม
3. เงื่อนไขการทดลองที่ 1 มีการรับรู้ถึงความร้ายแรงของโรคมะเร็งเต้านม ภายหลังการทดลอง
ทันทีสูงกว่าเงื่อนไขการทดลองที่ 3 และเงื่อนไขควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .05$) แต่สูงกว่าเงื่อนไขการ
ทดลองที่ 2 อย่างไม่มีนัยสำคัญ และภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์ เงื่อนไขการทดลองที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย
ไม่แตกต่างจากเงื่อนไขการทดลองที่ 2, 3 และเงื่อนไขควบคุม
4. เงื่อนไขการทดลองที่ 1 มีการรับรู้ถึงประโยชน์ของการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ความรู้
เกี่ยวกับการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ความตั้งใจที่จะปฏิบัติ ภายหลังการทดลองทันทีและภายหลังการทดลอง
4 สัปดาห์ สูงกว่าเงื่อนไขควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .05$) แต่สูงกว่าเงื่อนไขการทดลองที่ 2, 3 อย่าง
ไม่มีนัยสำคัญ
5. เงื่อนไขการทดลองที่ 1 มีการตรวจเต้านมด้วยตนเองภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์ สูงกว่า
เงื่อนไขควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .05$) แต่สูงกว่าเงื่อนไขการทดลองที่ 2, 3 อย่างไม่มีนัยสำคัญ

ภาควิชา จิตวิทยา
สาขาวิชา จิตวิทยาสังคม
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
.....

SOPIN AMORNJITRANON : THE EFFECTS OF FEAR APPEALS, ELABORATED RECOMMENDATIONS USING VIDEO TAPE AND BRIEF BROCHURE RECOMMENDATIONS UPON HEALTH BELIEF, INTENTION TO PERFORM AND KNOWLEDGE ABOUT BREAST SELF-EXAMINATION OF FEMALE UNDERGRADUATE STUDENTS. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. THEERAPORN UWANNO, Ph.D. 115 PP. ISBN 974-579-027-3

The purposes of this experimental research were to compare health belief, intention to perform and knowledge about breast self-examination of female undergraduate students between the first condition, fear appeals, elaborated recommendations using video tape and brief brochure recommendations; the second condition, elaborated recommendations using video tape and brief brochure recommendations; the third condition, brief brochure recommendations; and the fourth condition, the control condition. The instruments in this research were the knowledge, belief in breast self-examination and breast cancer scales.

The results show that:

1. There is significant positive linear correlation between health belief measured immediately after the experimental treatment and breast self-examination measured four weeks later ($r = .30$, $P < .01$) but the correlation between both variables measured four weeks after the treatment is not significant.
2. Subjects in the first condition do not have perceived susceptibility of breast cancer and perceived barriers of breast self-examination immediately after the experimental treatment and four weeks later significantly different from the second, the third and the control conditions.
3. Subjects in the first condition have significantly higher perceived severity of breast cancer immediately after the experimental treatment than the third and the control conditions ($P < .05$); but not the second condition. After four weeks, the first condition does not differ significantly from the second, the third, and the control conditions.
4. Subjects in the first condition have significantly higher perceived benefits of breast self-examination, knowledge about breast self-examination, and intention to perform than the control condition, both immediately after the treatment and four weeks later ($P < .05$), but not the second and the third conditions.
5. Subjects in the first condition have significantly higher practice on breast self-examination four weeks after the treatment than the control condition ($P < .05$), but not the second and the third conditions.

ภาควิชา จิตวิทยา
สาขาวิชา จิตวิทยาสังคม
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต *Sopin Amornjitranon*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Theeraporn Uwanno*
ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษาอื่น ๆ



กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อารมณโณ ที่ให้ความรู้ คำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยตระหนักในพระคุณ และความกรุณาของอาจารย์เสมอมา จึงขอกราบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน ศันสนยุทธ์ และอาจารย์ จรุงกุล บุรพวงศ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ นิรันดร์ แสงสวัสดิ์ และ ดร.นันทนา บุณยมารมย์ (คณะอักษรศาสตร์) ที่กรุณาอนุญาตให้เก็บข้อมูล และขอขอบคุณนิสิตทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณมนัส จินตนะติลกุล ที่กรุณาให้คำแนะนำ และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสถาบันมะ เจริญแห่งชาติ ที่กรุณาอนุเคราะห์ให้เอกสารแผ่นพับ และอนุญาตให้ตัดต่อวีดิทัศน์ เรื่อง วิธีการตรวจเต้านมด้วยตนเอง

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้ความรัก ความห่วงใย และให้กำลังใจเสมอมา

โสพิณ อมรจิตรานนท์



สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ด
สารบัญภาพ	ธ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย	2
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	29
ขอบเขตของการวิจัย	30
คำจำกัดความในการวิจัย	31
สมมติฐานของการวิจัย	33
2 วิธีดำเนินการวิจัย	35
กลุ่มตัวอย่าง	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	38
ประสิทธิภาพของเครื่องมือ	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	40
3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
4 อภิปรายผลการวิจัย	65
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	70

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง	75
ภาคผนวก	85
ภาคผนวก ก	86
ภาคผนวก ข	101
ภาคผนวก ค	108
ภาคผนวก ง	109
ประวัติผู้เขียน	115

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างในเงื่อนไขการทดลองที่ 1, 2, 3, และ 4 จำแนกตามรายได้ของครอบครัว.....	44
2	เปรียบเทียบจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่มีประวัติการตรวจเต้านมด้วยตนเองแตกต่างกันระหว่างเงื่อนไขการทดลองที่ 1, 2, 3, และ 4	45
3	มัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเชื่อด้านสุขภาพ ความรู้ๆ ความตั้งใจที่จะตรวจเต้านมด้วยตนเองของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (N = 80) ภายหลังจากทดลองทันทีและภายหลังจากทดลอง 4 สัปดาห์.....	46
4	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพกับการตรวจเต้านมด้วยตนเองของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (N = 80)	47
5	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เซฟเฟอของมัชฌิมเลขคณิต การรับรู้ถึงความเป็นไปได้ของการเกิดโรคมะเร็งเต้านม ภายหลังจากทดลองทันที	48
6	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เซฟเฟอของมัชฌิมเลขคณิต การรับรู้ถึงความร้ายแรงของโรคมะเร็งเต้านม ภายหลังจากทดลองทันที	49
7	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เซฟเฟอของมัชฌิมเลขคณิต การรับรู้ถึงประโยชน์ของการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ภายหลังจากทดลองทันที..	50
8	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เซฟเฟอของมัชฌิมเลขคณิต คะแนนความรู้ๆ ภายหลังจากทดลองทันที	51
9	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เซฟเฟอของมัชฌิมเลขคณิต คะแนนความตั้งใจที่จะตรวจเต้านมด้วยตนเอง ภายหลังจากทดลองทันที	52

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
10	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เซฟเฟอของมัชฌิมเลขคณิต การรับรู้ถึงความเป็นไปได้ของการเกิดโรคมะเร็งเต้านม ภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์	53
11	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เซฟเฟอของมัชฌิมเลขคณิต การรับรู้ถึงความร้ายแรงของโรคมะเร็งเต้านม ภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์	54
12	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เซฟเฟอของมัชฌิมเลขคณิต การรับรู้ถึงประโยชน์ของการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์	55
13	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เซฟเฟอของมัชฌิมเลขคณิต คะแนนความรู้ๆ ภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์	56
14	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เซฟเฟอของมัชฌิมเลขคณิต คะแนนความตั้งใจที่จะตรวจเต้านมด้วยตนเอง ภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์	57
15	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เซฟเฟอของมัชฌิมเลขคณิต การตรวจเต้านมด้วยตนเอง ภายหลังการทดลอง 4 สัปดาห์	58

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เซฟเพอของมัชฌิมเลขคณิต การรับรู้ถึงอุปสรรคของการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ภายหลังจากทดลองทันที	59
17	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เซฟเพอของมัชฌิมเลขคณิต การรับรู้ถึงอุปสรรคของการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ภายหลังจากทดลอง 4 สัปดาห์	60
18	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เซฟเพอของมัชฌิมเลขคณิต ความเชื่อด้านสุขภาพฯ ภายหลังจากทดลองทันที	61
19	มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ เซฟเพอของมัชฌิมเลขคณิต ความเชื่อด้านสุขภาพฯ ภายหลังจากทดลอง 4 สัปดาห์	62

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	รูปแบบความเชื่อด้านสุขภาพ ใช้ทำนายพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันโรค ..	5
2	"รูปแบบการตัดสินใจ" ปรับปรุงจากรูปแบบความเชื่อด้านสุขภาพเพื่อ อธิบายพฤติกรรมเกี่ยวกับความเจ็บป่วย	7
3	รูปแบบความเชื่อด้านสุขภาพเพื่อทำนายและอธิบายพฤติกรรมของผู้ป่วย	9
4	แบบแผนการทดลอง	35

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพวิธีการตรวจเต้านมด้วยตนเองขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2	21
2	ภาพวิธีการตรวจเต้านมด้วยตนเองขั้นที่ 3	22
3	ภาพอธิบายสมมติฐาน จำแนกตามระยะที่ประเมินผลและตัวแปรตาม	34
4	ภาพอธิบายสมมติฐานที่ 2, 3, 4 และผลการวิจัยที่ได้	63
5	ภาพอธิบายสรุปผลการวิจัยจำแนกตามตัวแปรตามและระยะเวลา การประเมินผล	64